

AGNĖ JUŠKEVIČIENĖ: „ATRASKIME JĄ KARTU“

„Globalus pasaulis, masinių kultūrų susiliejimas silpnina buvimo pačiu savimi išisąmoninimą bei priklausomybės tautai pojūtį. Derėtų susimąstyti, kuo mes tapsime praradę ryšį su tauta, pamiršę save kaip lietuvius. Ar neatliksime tik kitų pasaulio tautų sustiprintojų vaidmens?“ – klausia Lietuvos edukologijos universiteto doktorantė [Agnė Juškevičienė](#), kaip tik pradėjusi projektą „Atraskime Lietuvą“.

Domitės tautiniu tapatumu, rašote disertaciją apie Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse gyvenančių lietuvių mokinių tautinio identiteto raišką bei formavimo ir formavimosi prielaidas. Pasidalinkite savo išvalgomis, ką jau atradote, kas nustebino?

Studijuodama Lietuvos edukologijos universiteto socialinių mokslų srities edukologijos krypties doktorantūroje, rašau disertaciją apie Lietuvos ir kaimyninių šalių lietuviškų mokyklų mokinių tautinio identiteto raišką bei formavimo ir formavimosi prielaidas. Šiuo metu negaliu kalbėti apie konkrečius tyrimo duomenis, nes vadovaujama disertacijos mokslinės vadovės prof. habil. dr. E. Martišauskienės kuriu tautinio tapatumo tyrimo modelį ir instrumentą. Tačiau akivaizdu, kad tautinio identiteto problema išlieka aktuali. Tautinis tapatumas įtvirtina savęs pažinimą, identifikaciją su tam tikra žmonių grupe – tauta, vienijamą unikalumo, pripažįstant kultūrinį paveldą ir jo kūrimą pasaulio kontekste. Tačiau globalus pasaulis, masinių kultūrų susiliejimas silpnina buvimo pačiu savimi išisąmoninimą bei priklausomybės tautai pojūtį.

Derėtų susimąstyti, kuo mes tapsime praradę ryšį su tauta, pamiršę save kaip

lietuvius. Ar neatliksime tik kitų pasaulio tautų sustiprintųjų vaidmenų? Vis dažniau iškeliamas europinio identiteto svarba, tačiau pastarojo pamatas ir yra tautinis tapatumas. Akivaizdu, kad visi turime savo šaknis, savo tautą, kuri negali gyvuoti tik praeitimi, tautai reikia dabartinio žmogaus kūrybinių galių, gebėjimo tęsti konkretų naratyvą. Dažnai kartoju prasmingus A. Maceinos žodžius: „Svetima istorija niekad nėra ir negali būti mano kilmė.“

Netrukus atidarysite puslapį, kur mokiniai galės bendrauti, kelti įvairią informaciją, susijusią su Lietuva, dalyvauti konkursuose. Koks bus tos svetainės tikslas? Kuo ji skirsis nuo jaunimui skirtų jau esančių socialinių tinklų?

Norėčiau pabrėžti, kad internetinės svetainės www.atraskimelietuva.lt idėja grindžiama Lietuvos pažangos strategija, kuomet visuomenė „neskirstoma į lietuvius, gyvenančius Lietuvoje, ir lietuvius, gyvenančius užsienyje“. Taip pat atliepiamas „Globalios Lietuvos“ 2011-2019 metų programos 2012-2014 m. veiklos planas – kontaktų tinklo, siejančio lietuvius Lietuvoje ir užsienyje, kūrimas. Siūloma ugdomoji veikla yra nauja Lietuvos mokslinėje erdvėje, atitinkanti pasaulines tautinio tapatumo ugdymo tendencijas. Pavyzdžiui, kitose pasaulio šalyse ieškoma virtualaus identiteto virtualiame pasaulyje; aptariamos identifikacijos strategijos virtualioje erdvėje; nagrinėjamas identiteto konstravimas internetinėje erdvėje; gilinamasi į diasporos, identiteto ir medijų santykį ir kt.

Tiesa, Lietuvoje sukurta įvairių bendravimą skatinančių, pagalbą teikiančių, informuojančių socialinių tinklų, tačiau šios internetinės svetainės tikslas – vykdyti švietimo, mokslo, kultūros ir socialinės srities procesus virtualioje erdvėje, siekiant išsaugoti bei gilinti Lietuvoje ir užsienio šalyse gyvenančių lietuvių mokinių tautinį tapatumą, stiprinti Lietuvos ir diasporos ryšius, įtraukti jaunąją kartą į šios šalies gyvenimą. Internetinėje svetainėje vykdoma veikla bus orientuota į tris funkcines sritis: informavimą, bendravimą, reprezentavimą. Sieksime ieškoti, atrasti ir pažinti Lietuvą; dalinsimės bendromis idėjomis, įvykdytais darbais, vertinsime, reflektuosime bei reprezentuosime savo šalį pasauliui. Taigi, ši svetainė bus grindžiama jaunosios kartos galia kurti, puoselėti Lietuvą. Taip pat svarbu akcentuoti, kad ši veikla bus prieinama visiems, norintiems pažinti mus ir mūsų šalį. Į veiklą įtraukti ketinate ir užsienio lietuvių mokyklas bei mokytojus.

Gal papasakotumėte apie tai daugiau?

Viliuosi, kad šią idėją palaikys mokyklos, kuriose įvairios ugdymo strategijos turi lemiamą atgarsį, vystomąją galią. Mokytojas vaidina ryškų ugdomąjį vaidmenį mokinių gyvenime. Jis – pamokos, apskritai viso ugdomojo proceso, lyderis, todėl nuo mokytojo asmeninės pozicijos, požiūrio į socialinę aplinką priklauso ir mokinių ugdymas(is). Todėl tikimės, kad mokytojai domėsis, skatins ir netgi patys kartu su ugdytiniais įsitrauks į šią veiklą.

Kas paskatino pasirinkti tokią tyrimų kryptį, rašyti disertaciją apie mokinių tautinį identitetą Lietuvoje ir lietuviškose žemėse aplink?

Lietuva išsisklaidžiusi, pasklidusi įvairiuose kraštuose šalis, todėl koncentruotis tik geografinėje Lietuvos teritorijoje nebūtų tikslinga. Atsižvelgdami į susidariusias aplinkybes, turime ieškoti tautinį identitetą stiprinančių saitų, kurti galimybes, kaip palaikyti Lietuvos ir diasporos ryšius, žadinti jaunąją kartą kurti Lietuvą. Asmeninį domėjimąsi tautinio identiteto tema lėmė jau šeimoje įdiegtos vertybinės nuostatos. Ryškų supratimą nacionalinių vertybių plotmėje paliko 1989 metų rugpjūčio 23-ioji, kai mūsų šeima vieningai su lietuvių tauta sudarė gyvą grandinę per Baltijos valstybes, taip simboliškai atsiskirdama nuo Sovietų Sąjungos, išreikšdama norą būti laisva. Iš tiesų, toks istorinis įvykis tapo vienu iš svarbiausių prisiminimų mano gyvenime, sužadinusiu dorus jausmus gimtajam kraštui. Taip pat skaudžių, bet nacionalines vertybes stiprinančių išgyvenimų paliko 1991 metų sausio 13-osios įvykiai. Ne kiekviena karta yra patyrusi ir patirs tokią pasiaukojamą kovą už savo tautos laisvę, kai galima buvo suprasti ir pajauti, koks yra svarbus žmogus žmogui arba vieninga tauta. Todėl, mintimis grįžtant prie savosios šeimos, prisiminimuose iškyla lietuviškos melodijos, tradicinių švenčių, renginių lankymas. Kaip teigė M. Lukšienė, „...nacionalinės kultūros pamatai dedami su pirmu žodžiu, su lopšine, daina, pasakos paslaptimi“. Vėliau domėjimąsi tautinio ugdymo klausimais formavo lituanistikos studijos Lietuvos edukologijos universitete (tuo metu Vilniaus pedagoginiame universitete), ypač studijos magistrantūroje bei parengtas magistro darbas nubrėžė mano interesų kryptį.

Kalbino Deimantė Dokšaitė

„Pasaulio lietuvis“, 2013 m., 03/515.